

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	954-01-37
Дата	05 / 06 2019 г.

ДО
Г-ЖА ЦВЕТА КАРАЯНЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА 44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

14⁰⁵
m/s

Уважаема г-жо Председател,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 76, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание внасяме Законопроект за изменение и допълнение на Закона за данък върху добавената стойност.

Молим законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

Вносител:

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ
НА ЗАКОНА ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ДОБАВЕНАТА СТОЙНОСТ

(обн., ДВ, бр. 63 от 2006 г., изм. ДВ. бр. 86, 105 и 108 от 2006 г., изм. ДВ. бр. 37, 41, 52, 59, 108 и 113 от 2007 г., изм. ДВ. бр. 106 от 2008 г., изм. ДВ. бр. 12, 23, 74 и 95 от 2009 г., ... изм. ДВ. бр. 33 от 2019 г.)

§ 1. В чл. 66 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 след думата „ставка“ се добавя „за лекарства, включени в списъка с лекарствени продукти, които Националната здравноосигурителна каса заплаща, медицински изделия и диетични храни за специални медицински цели, както и“.

2. Създава се ал. 3:

„(3) Данъчната ставка за месо, мляко, яйца, брашно и хранителни продукти от брашно е в размер на 5 на сто.“.

§ 2. В чл. 96, ал. 1 числото „50 000“ се заменя със „100 000“.

Заклучителна разпоредба

§ 3. Законът влиза в сила от 1 януари 2020 г.

Вносители:

МОТИВИ

КЪМ ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ДОБАВЕНАТА СТОЙНОСТ

Законопроектът предвижда намаляване на стандартната данъчна ставка за данък върху добавена стойност (ДДС) за брашно и изделия от брашно, месо, мляко и яйца от 20 на 5 % и на лекарствата - на 9%. Измененията влизат в сила от 1 януари 2020 г., което е гаранция за добро изпълнение на планираните бюджетни приходи за настоящата година и дава достатъчно време за изпълнение на планираната промяна и нейната реализация.

Намалението на данъчната ставка за брашно и хранителни продукти от брашно, месо, мляко и яйца е мярка, насочена за насърчаване на родното земеделие и хранително-вкусова промишленост. Независимо от номиналното увеличение на доходите на населението, вътрешното потребление не е достатъчно да даде тласък на родното производство в хранителния сектор. По данни на НСИ средното потребление на човек от населението слабо намалява през последните десет години, което означава, че дефектите на пазара на хранителните продукти не само не са преодолені, но и засилени. Потреблението на брашното, хляба и тестените изделия намалява с около 15 %, а това на млякото - с 20%.

От друга страна повишението на цените на енергоносителите води до увеличаване на разходите на производителите. На фона на ниското търсене, увеличението на себестойността в хранително-вкусовата промишленост допълнително свива търговските обороти. Съществува обективна реалност да се съкращават производства и да се утежни финансовото състояние на цял сектор.

От трета страна, подоходното разслоение на населението се задълбочава до невиджани дълбочини. Отново според НСИ сумата на доходите на малко под 34 хиляди богати българи се равнява на доходите на всички останали почти 3 милиона работещи. В същото време застаряващото население в страната разчита все повече на доходи от пенсии, вместо от стопанска дейност, или работна заплата.

Намалението на ставката на ДДС върху тези основни групи хранителни продукти и суровини, не само ще ги направят достъпни за по-широк кръг от хора, но и ще направи хранително-вкусовата и преработвателната индустрия по-атрактивни за инвеститорите. Ще стимулира българските производители да търсят нови технологии и да произвеждат продукти с по-висока добавена стойност, вместо да изнасят суровини. Ще направи продукцията в тези

сектори по-конкурентоспособна, което ще създаде предпоставки за разкриване на нови работни места, особено в земеделските, високо планинските и обезлюдени райони. Законопроектът насочва промените си за утвърждаване на пазарните механизми и за подкрепа на малките и средни български производители, които се оказват в неравностойно положение спрямо мултинационалните компании и големи стопански субекти.

По отношение на лекарствата следва да отбележим, че техните цени в България са на едни от най-високите нива. Намалването от 20% на 9% на ставката на ДДС за лекарствата ще даде повече възможности за въздействие в областта на лекарствената политика. Една от най-ярките илюстрации за неефективността ѝ е фактът, че цените за свободна продажба в аптеките често са почти равни на това, което пациентът трябва да плати след частичната отстъпка (реимбурсиране), която се поема от НЗОК. Тук следва да обърнем внимание, че пациентите в България плащат твърде много за своя сметка. Тези данни са посочени и в доклад на световната банка – делът на фармацевтичните разходи у нас достига 38% при 25% средно за ЕС. Това, естествено е за сметка на болничната и особено извън болничната помощ. Съответно около 81% от разходите за лекарства се плащат от джоба на пациента. Що се отнася до бюджетния ефект, то приходите в бюджета от ДДС върху лекарствата ще бъдат по-малки, но и бюджетните разходи за лекарствени политики ще бъдат по-малки, т.е. нетният ефект ще бъде по-близко до нула. Това ще предостави още повече възможности на НЗОК и и Министерството на здравеопазването да въздействат на пазара.

Намалението на ставката на ДДС върху хранителните продукти и лекарствата е нормална европейска практика. От 28-те членки на ЕС, 19 имат въведени диференцирани ставки, а първенец е Малта, която изобщо не начислява ДДС. Страните, които нямат диференцирани ставки за ДДС - Австрия, Румъния и Словакия фиксират данъка си на 9-9,5%, а Естония, Дания и Латвия са със средногодишно по-висок икономически растеж. Обичайната разлика между ниските ставка на ДДС за храните и лекарствата и стандартната, общо в Европейския съюз, е в порядък 1 към 4. Единствено в България има дисбаланс: ставката на ДДС е сред най-високите в Европа, мащабът на икономиката е сред най-малките, а населението - най-бедното. Нежеланието да се диференцира данъкът върху потреблението не само, че не е дългосрочна гаранция за повишаване на приходите в бюджета, оттам и на устойчивостта на финансовата система, но и отдалечава страната, вместо да я сближава до останалите европейски страни.

С диференциране на ставките по ДДС, бюджетните приходи временно намаляват - в близкото бъдеще - но дългосрочно имат потенциала да нарастват с устойчиви и здравословни темпове, като се увеличават търговските обороти. В цифрово изражение, общият ефект от диференцирането на ставките на ДДС

е намаление на бюджетните постъпления с приблизително 706 млн. лв. - 368 млн. от брашно и хранителни продукти от брашно, месо, мляко и яйца и 338 млн. лв от лекарствата. Отчитайки положителния ефект от свиването на бюджетните разходи за лекарствени политики, както и положителния ефект за бюджета в резултат на увеличеното потребление и изсветляването на сивия сектор при храните, нетния ефект за бюджета би бил едва между 260 и 340 млн. лв. по-малко приходи от ДДС.

Вносител:

**ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО
НА ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ
НА ЗАКОНА ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ДОБАВЕНАТА СТОЙНОСТ**

I. Основания за законодателната инициатива

Независимо от номиналното увеличение на доходите на населението, вътрешното потребление не е достатъчно да даде тласък на родното производство в хранителния сектор. По данни на НСИ средното потребление на човек от населението слабо намалява през последните десет години, което означава, че дефектите на пазара на хранителните продукти не само не са преодолени, но и засилени. Потреблението на брашното, хляба и тестените изделия намалява с около 15 %, а това на млякото - с 20%.

От друга страна повишението на цените на енергоносителите води до увеличаване на разходите на производителите. На фона на ниското търсене, увеличението на себестойността в хранително-вкусовата промишленост допълнително свива търговските обороти. Съществува обективна реалност да се съкращават производства и да се утежни финансовото състояние на цял сектор.

Намалението на ставката на ДДС върху хранителните продукти и лекарствата е нормална европейска практика. От 28-те членки на ЕС, 19 имат въведени диференцирани ставки, а първенец е Малта, която изобщо не начислява ДДС. Страните, които нямат диференцирани ставки за ДДС - Австрия, Румъния и Словакия фиксират данъка си на 9-9,5%, а Естония, Дания и Латвия са със средногодишно по-висок икономически растеж. Обичайната разлика между ниските ставка на ДДС за храните и лекарствата и стандартната, общо в Европейския съюз, е в порядък 1 към 4. Единствено в България има дисбаланс: ставката на ДДС е сред най-високите в Европа, мащабът на икономиката е сред най-малките, а населението - най-бедното.

II. Заинтересовани групи

Подоходното разслоение на населението се задълбочава до невиджани дълбочини. Според НСИ сумата на доходите на малко под 34 хиляди богати българи се равнява на доходите на всички останали почти 3 милиона работещи. В същото време застаряващото население в страната разчита все повече на доходи от пенсии, вместо от стопанска дейност, или работна заплата.

Намалението на ставката на ДДС върху тези основни групи хранителни продукти и суровини ще ги направят достъпни за по-широк кръг от хора.

Законопроектът насочва промените си за утвърждаване на пазарните механизми и за подкрепа на малките и средни български производители, които се оказват в неравностойно положение спрямо мултинационалните компании и големи стопански субекти. Намалението на данъчната ставка за брашно и хранителни продукти от брашно, месо, мляко и яйца е мярка, насочена за

насърчаване на родното земеделие и хранително-вкусова промишленост, която ще направи хранително-вкусовата и преработвателната индустрия по-атраaktivни за инвеститорите. Ще стимулира българските производители да търсят нови технологии и да произвеждат продукти с по-висока добавена стойност, вместо да изнасят суровини. Ще направи продукцията в тези сектори по-конкурентоспособна, което ще създаде предпоставки за разкриване на нови работни места, особено в земеделските, високо планинските и обезлюдени райони.

По отношение на лекарствата следва да отбележим, че техните цени в България са на едни от най-високите нива. Намаляването от 20% на 9% на ставката на ДДС за лекарствата ще даде повече възможности за въздействие в областта на лекарствената политика. Това ще предостави още повече възможности на НЗОК и Министерството на здравеопазването да въздействат на пазара.

III. Анализ на разходи и ползи

Отрицателният ефект върху бюджетните приходи възлиза на 706 млн.лв, както следва:

от намаляване ставката от 20 на 5% на основни групи храни - 368 млн.лв.,
в т.ч.: яйца - 26 млн.лв.

мляко - 47 млн.лв.

месо - 128 млн.лв.

брашно и изделия от брашно - 167 млн.лв.

лекарства - 338 млн.лв.

С диференциране на ставките по ДДС, бюджетните приходи временно намаляват - в близкото бъдеще - но дългосрочно имат потенциала да нарастват с устойчиви и здравословни темпове, като се увеличават търговските обороти. В цифрово изражение, общият ефект от диференцирането на ставките на ДДС е намаление на бюджетните постъпления с приблизително 706 млн. лв. - 368 млн. от брашно и хранителни продукти от брашно, месо, мляко и яйца и 338 млн. лв от лекарствата. Отчитайки положителния ефект от свиването на бюджетните разходи за лекарствени политики, както и положителния ефект за бюджета в резултат на увеличеното потребление и изсветляването на сивия сектор при храните, нетния ефект за бюджета би бил едва между 260 и 340 млн. лв. по-малко приходи от ДДС.

IV. Административна тежест и структурни промени

С приемането на законопроекта не се налага въвеждане на регулаторни режими и такси. Законът не увеличава административната тежест за бизнеса и крайните потребители, но в същото време налага административни промени в работата на приходните агенции.

V. Въздействие върху нормативната уредба

Приемането на предложените промени трябва да получи своето отразяване в държавния бюджет

Вносител: